

5.18. POGLAVLJE 18: STATISTIKA

Pravila EU obavezuju države članice da budu u mogućnosti da proizvode statističke podatke na osnovu profesionalne nezavisnosti, nepristrasnosti, pouzdanosti, transparentnosti i povjerljivosti. Za metodologiju, proizvodnju i širenje statističkih informacija predviđena su zajednička pravila.

Crna Gora je **umjereno spremna** u oblasti statistike. Ostvaren je određeni napredak u usaglašavanju statističke metodologije sa standardima EU i povećan je prenos podataka, naročito statističkih podataka u oblasti makroekonomije, socijalnog staranja, biznisa i poljoprivrede. Međutim, i dalje su potrebni značajni napori u sistemu statistike da se ispune preporuke iz 2016. godine.

U predstojećoj godini Crna Gora naročito treba da:

→ značajno ojača ljudske i finansijske resurse Zavoda za statistiku Crne Gore (MONSTAT) i da ojača ljudske resurse Ministarstva finansija kako bi ispunila obaveze vezane za statističke podatke o vladinim finansijama; → dalje uskladi svoje statističke podatke sa ESA 2010, uključujući statističke podatke o vladinim finansijama;

U oblasti statističke infrastrukture zakonski okvir je u skladu sa Evropskim statističkim kodeksom. Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT) glavni je proizvođač i koordinator svih aktivnosti u oblasti statistike. Njegova profesionalna nezavisnost podržana je zakonom. Vlada Crne Gore u februaru 2018. godine izdala je deklaraciju „Posvećenosti povjerenju“, garantujući profesionalnu nezavisnost MONSTAT-a i pokazujući povjerenje u Nacionalni statistički sistem Crne Gore. Međutim, finansijski i administrativni kapaciteti Monstata i dalje su ograničeni zbog neadekvatnih resursa: popunjeno je samo 107 od predviđenih 200 radnih mjesta. Prostorije MONSTAT-a i dalje su neadekvatne, zbog veličine i opšteg utiska koje ostavljaju.

Monstat je potpisao 19 memoranduma o razumijevanju s pružiocima administrativnih podataka. Nastavila se se poboljšanja u koordinaciji proizvođača zvanične statistike, ali je potrebno dalje jačanje. Glavne klasifikacije (NACE Rev. 2, ISCO-08, NUTS, CPA, GEONOM i ISCED 2011) usklađene su s pravnom tekovinom EU.

Povećao se prenos podataka **Eurostatu**. Međutim, iako je postignut napredak u oblasti makroekonomskih statističkih podataka, biće potrebni kontinuirani napori da se izvrši usklađivanje sa ESA 2010. MONSTAT sastavlja godišnji i kvartalni bruto domaći proizvod (BDP) koristeći pristup proizvodnje i rashodni pristup u tekućim cijenama i cijenama iz prethodne godine. Revidirane vremenske serije za BDP za period 2006–2009. godine prema ESA 2010 predate su Eurostatu. MONSTAT još uvijek ne sastavlja kvartalne sektorske izvještaje.

Potrebni su značajni napori da se razvije prikupljanje statističkih podataka o vladinim finansijama i finansijskim računima. Centralna banka sastavlja statistiku o platnom bilansu i stranim direktnim investicijama, a ovi podaci su djelimično usklađeni s pravnom tekovinom EU. Uglavnom su usklađeni harmonizovani indeks potrošačkih cijena (HICP) i paritet kupovne moći (PPP). Tabele o postupanju u slučaju prekomjernog deficita (EDP) od oktobra 2014. godine redovno se šalju Eurostatu, mada i uz najveće napore, nedostaju važne tabele.

Kada je riječ o **poslovnoj statistici** MONSTAT je počeo da šalje strukturnu poslovnu statistiku (SBS) Eurostatu u julu 2017. godine. Tokom izvještajnog perioda poboljšana je kratkoročna statistika (STS). Poslovni registar uglavnom je usklađen s listom proizvoda Evropske unije – PRODCOM, ali Eurostat nije dobio statističke podatke stranih filijala (FATS). Usklađeni su statistički podaci u turizmu, osim distribuiranja podataka zbog nacionalnih ograničenja u objavljivanju pilot-podataka. Saobraćajna statistika uglavnom je usklađena. Podaci o istraživanju i razvoju u skladu su s pravnom tekovinom EU.

U oblasti **socijalne statistike** Crna Gora je započela pripreme za primjenu metodologije popisa baziranog na matičnim registrima za popis stanovništva i stanova za 2021. godinu, uz maksimalno korišćenje matičnih registara koje vode drugi javni organi. Anketa o prihodima i uslovima života (EU-SILC) nastavlja da se sprovodi i dodatno je usklađena. Statistički podaci o tržištu rada uglavnom su usklađeni s pravnom tekovinom EU. Napredovalo se u radu na proizvodnji podataka o strukturi zarada, ali su potrebna dalja poboljšanja u izradi indeksa troškova radne snage. Statistički podaci o kriminalitetu djelimično su u skladu s uslovima za prikupljanje podataka na godišnjem nivou koje ima Eurostat. Eurostat dobija podatke o migrantima, migracijama i sticanju državljanstva bez metapodataka i još ne dobija podatke o azilu.

Ostvaren je dobar napredak u **poljoprivrednoj statistici**. Potpuni paketi podataka godišnje statistike o biljnoj proizvodnji (ACS) i životinjskoj proizvodnji (APS) poslani su Eurostatu, kao i rezultati Istraživanja o strukturi poljoprivrednih gazdinstava iz 2016. godine. Proizvodni računi u poljoprivredi uspostavljeni su za period 2012–2016. godine. U potpunosti su usklađeni godišnji statistički podaci o energetici, a kada je riječ o mjesečnim podacima, usklađenost je djelimična. Statistički podaci o cijenama energije u potpunosti su usklađeni. U martu 2017. godine, Eurostat je bio u prilici da prvi put objavi podatke SHARES statistike (obnovljivi izvori energije) za Crnu Goru. U oblasti statističkih podataka o životnoj sredini djelimično suusklađeni podaci o otpadu. Eurostat još nije dobio statističke podatke o ekonomskim računima u životnoj sredini